

ZİDEK Değerlendirme ve Akreditasyon Uygulama Esasları Yönergesi

MADDE 1 Dayanak, Amaç ve Kapsam

Bu yönerge, “Ziraat Fakülteleri Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (ZİDEK)” Tüzüğü ile ZİDEK Çalışma Yönetmeliği uyarınca hazırlanmıştır.

Bu yönergenin amacı, ZİDEK’in program değerlendirme ve akreditasyon uygulama esaslarını düzenlemektir.

MADDE 2 Tanımlar

Bu yönergede geçen:

- ZİDEK, Ziraat Fakülteleri Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği’ni,
 - Yönetim Kurulu, ZİDEK Yönetim Kurulu’nu,
 - ZAK, Ziraat Fakülteleri Eğitim Programları Akreditasyon Kurulu’nu,
 - Ölçütler, ziraat fakülteleri eğitim programlarının akreditasyon değerlendirmesinde kullanılacak ZİDEK Değerlendirme Ölçütleri’ni,
 - Kurum, akreditasyon başvurusu yapılan programın bağlı olduğu kurumu.
- tanımlamaktadır.

MADDE 3 ZİDEK Akreditasyonunun Amaçları

Ziraat Fakülteleri programlarının ZİDEK tarafından akreditasyonu gönüllülük esasına dayalı bir süreç olup, ZİDEK yalnız kendisine başvuran programları akredite etme amacı ile değerlendirir. ZİDEK akreditasyonu, Türkiye’de ziraat fakülteleri eğitim kalitesinin yükseltilmesine katkıda bulunmak üzere aşağıdaki hedeflere ulaşmayı amaçlamaktadır:

- Başvuran kurumun eğitim programının değerlendirme ölçütlerini karşıladığını onaylamak.
- Akredite edilen programları ilan ederek, ZİDEK değerlendirme ölçütlerini sağlayan programlar konusunda ilgili paydaşları bilgilendirmek.
- Ziraat alanındaki eğitim programlarının sürekli iyileştirilmesi ve yeni programların geliştirilmesi konularında yönlendiricilik yapmak.

MADDE 4 Akreditasyon Başvurusu Yapabilecek Programlar ve Kurumlar

- YÖK tarafından tanınan ziraat (tarım) ve ilişkili alanlarda eğitim veren yükseköğretim kurumlarındaki önlisans, lisans ve lisansüstü eğitim programları akreditasyon amacıyla değerlendirilme başvurusu yapabilir.
- Başvuru yapan program “**Ziraat (Tarım)**” ve ilişkili alanlarda eğitim vermelidir.
- İlk kez başvuru yapacak bir programın, başvuru tarihinden önce iki dönem mezun veya sertifika vermiş olması gereklidir.
- Başvuru yapan bir programda, öğrencilerin programı tamamlayabilmek için seçebilecekleri çeşitli opsiyonların bulunması durumunda, bu opsiyonların her birinin, ayrı ayrı değerlendirme ölçütlerinin tümünü sağlaması gerekmektedir.
- Akreditasyon başvurusu yapılan bir program için kurumda ikinci öğretim de uygulanmaktaysa, bu programın değerlendirilmesi aşağıdaki esaslara göre yapılır:
 - Başvuru hem normal öğretim, hem de ikinci öğretim için yapılmalıdır.
 - Kurumlar bu programın ZİDEK ölçütlerini sağladığını hem normal öğretim hem de ikinci öğretim için ayrı ayrı göstermek zorundadır.

- (3) Normal öğretim programları daha önceden değerlendirilmiş olmasına karşın, o sırada henüz açılmamış veya mezun vermemiş oldukları için değerlendirilmemiş ikinci öğretim programının başvurusu iki dönem mezun verdikten sonra yapılmak durumundadır.
- (f) Programlarının ZİDEK tarafından akreditasyonunu isteyen çok yerleşkeli bir kurumun birbirinden fiziki ve idari olarak anlamlı farklılıklar gösteren her yerleşkesi, değerlendirme sürecinde ayrı bir kurum olarak kabul edilecektir.

MADDE 5 Akreditasyona Başvuru Süreci

5.1 Akreditasyon İçin İlk Kez Başvuran Programlar

- (a) Daha önce akredite olmamış bir program için değerlendirme talep etmek isteyen bir kurum, bu isteğini yazılı olarak ZİDEK'e program hakkında kısa açıklamalar içeren özet tanıtıcı bilgi ile beraber iletir.
- (b) Kurumun akreditasyon isteği ZAK tarafından Madde 4'teki koşullara uygunluğu açısından incelenir.
- (c) ZİDEK, akreditasyon başvurusu yapılan programların değerlendirilmeye alınıp alınamayacaklarını, değerlendirmeye alınabilecek programlar için belirlenen toplam akreditasyon ücretini ve ödeme koşullarını en geç bir ay içerisinde kuruma bildirir.
- (d) Kurumun akreditasyon talebi, ZİDEK'in bildirimini ve koşullarını kabul ettiğine ilişkin teyit mektubunu takip eden bir ay içerisinde ZİDEK'e göndermesiyle kesinleşmiş olur. Bu tarihe kadar teyit mektubu göndermeyen ve toplam akreditasyon ücretini ödemeyen kurumların başvuruları kurumları tarafından geri çekilmiş sayılır. Ödenen bu ücret hiçbir şekilde iade edilmez.
- (e) ZAK, akreditasyon talebi kesinleşen programlar için değerlendirme takımı kurma çalışmalarına başlar.
- (f) Kurum, akreditasyon talepleri kesinleşen programlarının her biri için ZİDEK tarafından belirlenmiş format ve içerikte bir özdeğerlendirme raporu hazırlar, her programa ilişkin özdeğerlendirme raporunun ve eklerinin bir adet basılı kopyasını ve bir adet elektronik kopyasını başvurunun kesinleşmesini takip eden 4.ayın sonuna ZİDEK'e gönderir. Bu tarihe kadar özdeğerlendirme raporu göndermeyen kurumların başvuruları geri çekilmiş sayılır.
- (g) ZAK kurumlar tarafından ZİDEK'e gönderilen özdeğerlendirme raporlarının istenen formata uygunluk ve içerik bakımından ön incelemesini yapar.
- (h) ZAK, gerekli gördüğü takdirde, sadece format yetersizliği saptanan özdeğerlendirme raporlarındaki bu yetersizliklerin 30 gün içinde giderilmesini ilgili kuruma bildirir. Özdeğerlendirme raporlarındaki format yetersizliklerini, bu yetersizliklerin ZİDEK tarafından bildirilmesini takiben 30 gün içinde gidermeyen programların başvuruları kurumları tarafından geri çekilmiş sayılır.
- (i) Özdeğerlendirme raporlarının ZAK tarafından yapılan ön incelemesinde, programın akreditasyon almamasına neden olacak raporlama ve/veya ölçüt yetersizlikleri saptanırsa, ilgili programın akreditasyon değerlendirmesi durdurulur. Bu durum gerekçesiyle birlikte, ZİDEK tarafından en kısa zamanda ilgili kuruma bildirilir. Bu yetersizliklerin kurum tarafından giderilmesinden sonra, ZİDEK'e tekrar başvurulabileceği bilgisi verilir. Ön inceleme sonucunda ölçüt yetersizliği bildirim yapılmaması, değerlendirme takımınca yapılacak ayrıntılı inceleme sonucunda ölçüt yetersizliği değerlendirmesi yapılmayacağı anlamına gelmez.
- (j) Tüm başvuru koşullarını sağlayan programların değerlendirme süreci ZAK tarafından başlatılır.

5.2 Akreditasyon Süresi Dolan Programlar

- (a) ZİDEK, akreditasyon süresi dolacak olan programlara, en az bir yıl öncesinden bir hatırlatma yazısı gönderir.

- (1) Bu programların başvuru işlemlerinde, Madde 5.1’de verilen süreçlere ek olarak bir önceki genel değerlendirmede saptanmış olan zayıflık, kaygı ve gözlemler odaklı bir ara rapor da hazırlarlar. Bu raporu ve eklerini basılı ve sayısal ortamda ZİDEK’e gönderirler. Bu tarihe kadar ara rapor göndermeyen programların başvuruları kurumları tarafından geri çekilmiş sayılır.

MADDE 6 Program Değerlendirme Takımları

- (a) Tüm değerlendirmelerde takımlar en az üç kişiden oluşur.
- (b) Değerlendirme takım üyeleri belirlenirken,
 - (1) İlgili kurumla olası bir çıkar çatışması/çakışması,
 - (2) Takım içi
 - i) kurumsal dağılım,
 - ii) akademik – sanayi temsil dengesi,
 - (3) Program değerlendiricilerinin ulaşım gereksinimleri gibi hususlar göz önünde bulundurulur.
- (c) Program değerlendirme takımları ilgili kurumlara ZAK tarafından bildirilir. Takım üyeleri ile kurum arasında çıkar çatışması veya çakışması olup olmadığı kuruma sorulur.
- (d) Bu noktadan itibaren takımın kurumla olan tüm haberleşmeleri ve düzenlemeler takım başkanı ve programları yürüten fakültenin dekanının ortak sorumluluğunda ve işbirliğiyle yürütülür.

MADDE 7 Programların Değerlendirmesi ve Ölçütlerin Yorumlanması

Akreditasyon için başvuran programların değerlendirmeleri, bu programların değerlendirme ölçütlerini sağlayıp sağlamadığını saptamak için yapılır. Ölçütlerin değerlendirme sürecinde kullanımı sırasında aşağıdaki noktalara dikkat edilmesi gerekmektedir.

- (a) Her ne kadar kurumlar kendi farklı terminolojilerini kullanabilirlerse de, ZİDEK ölçütlerini kullanarak yapılan değerlendirmelerde aşağıdaki temel tanımların tutarlı olarak kullanılması gerekmektedir:
 - (1) Program Eğitim Amaçları: Programın mezunlarının yakın bir gelecekte erişmeleri istenen kariyer hedeflerini ve mesleki beklenenleri tanımlayan genel ifadeler.
 - (2) Program Çıktıları: Öğrencilerin programdan mezun oluncaya kadar kazanmaları gereken bilgi, beceri ve davranışları tanımlayan ifadeler.
 - (3) Ölçme: Program eğitim amaçları ve program çıktılarına erişim düzeylerini saptamak üzere çeşitli yöntemler kullanarak yürütülen veri ve kanıt tanımlama, toplama ve düzenleme süreci.
 - (4) Değerlendirme: Ölçmeler sonucu elde edilen verilerin ve kanıtların çeşitli yöntemler kullanılarak yorumlanması süreci. Değerlendirme süreci, program eğitim amaçlarına ve program çıktılarına erişim düzeylerini vermeli ve programı iyileştirmek üzere alınacak kararlar ve yürütülecek eylemlerde kullanılmalıdır.
- (b) Eğitim programlarındaki dersler ile ders içeriklerinin seçimi ve düzenlenmesinde programları yürüten kurumlar özgürdür. Bu içeriklerde niteliksel etmenler, kredi-saat gibi niceliksel etmenlerden daha önemlidir. Eğitim programının ölçütlerde verilen genel ilkeleri sağlama durumu titizlikle kontrol edilmelidir.
- (c) Öğretim yöntemleri ve bu yöntemlerin kullanımı sürekli gelişim göstermektedir. Öğrenme düzeyini değerlendirme yöntemleri de sürekli evrim içindedir. Bir derste veya bir programın

tümündeki derslerde geleneksel bir öğretim yöntemi de kullanılsa, yenilikçi bir öğretim yöntemi de kullanılsa, program çıktılarına ulaşıldığından emin olmak için öğrenme düzeyini çağdaş ve en güvenilir yöntemlerle değerlendirme zorunluluğu vardır.

- (d) ZİDEK tarafından değerlendirilecek bir program, adında özel bir alan vurgulaması bulunsun veya bulunmasın, temelde bir ziraat eğitim programı olmalıdır; dolayısıyla, bir mühendislik eğitim programının değerlendirilmesinde,
- (1) program adındaki sözcükler veya vurgulama ne olursa olsun, bir ziraat eğitim programı olarak yeterli olması ve
 - (2) programın veya program opsiyonunun adındaki alan vurgusunu yansıtması öncelikle göz önünde tutulmalıdır.
- (e) Bir programın adı, programa özgü ölçütü bulunan bir veya daha fazla programla ilişkili ise, bu program ilgili tüm programların ölçütlerini de sağlamalıdır.
- (f) ZİDEK ölçütleri arasında programa özgü ölçütü olmayan bir programın akreditasyon başvurusunda, programa özgü ölçütünün bulunmaması nedeniyle bağlı olarak ZAK tarafından verilecek karar doğrultusunda, ZİDEK değerlendirmesi programa özgü herhangi bir ölçüt kullanılmadan yapılabilir.
- (g) Ölçütlerde kullanıldığı şekli ile, “-meli” ve “-malı” ekleri, programların akredite edilmeleri için asgari düzeyde sağlanması beklenen ve tanımı açık zorunlulukları göstermektedir. İfadelerdeki “beklenir” sözcüğü, değerlendirmeyi etkileyebilecek daha az kısıtlayıcı öneriler için kullanılmıştır. Diğer taraftan, “-bilir” eki ise serbestlik tanıma anlamında kullanılmıştır.

MADDE 8 Program Değerlendirme Sürecinin Aşamaları

Hem niteliksel hem de niceliksel etmenlerin değerlendirilmesini içeren ve sonunda bir akreditasyon kararı verilecek program değerlendirme süreci aşağıda verilen üç aşamadan oluşur:

- (a) Kurum tarafından hazırlanan özdeğerlendirme raporunun incelenmesi: Özdeğerlendirme raporu, kurumun akreditasyon için başvurduğu programları, bu programların yürütülmesinde uygulanan süreçleri, ilgili tüm akademik ve idari birimleri belli bir formatta açıklayan ve değerlendirilen kuruma ait bir tanıtım belgesidir. Özdeğerlendirme raporunun incelenmesi sırasında değerlendirme takımı üyelerince ziyaret öncesi değerlendirme için gerekli görülen her türlü ek bilgi ve belge kurum ziyaretini beklemeden, kurumdan istenir.
- (b) Kurum ziyareti: Değerlendirme takımı, özdeğerlendirme raporunu ve kurumdan istenen ek bilgi ve belgeleri incelemesinin yanı sıra, bir kurum ziyareti ve yerinde inceleme yapar. Kurum ziyaretinin değerlendirme takımı açısından üç amacı vardır:
- (1) Özdeğerlendirme raporunda yeterince açıklanamayacak etmenleri değerlendirmek. Örneğin, akademik ortam, öğrencilerin ve öğretim elemanlarının motivasyonu, öğretim elemanlarının ve öğrencilerin sürekliliği ve kararlılığı, personel ve öğrencilerin niteliği, eğitim çıktı ölçümlerinin dayandırıldığı öğrenci çalışmaları, özdeğerlendirme raporunda yazılı olarak belgelenmesi kolay olmayan diğer etmenler.
 - (2) Kurumun güçlü ve gelişmeye açık yanlarını belirlenmesine yardımcı olmak.
 - (3) ZİDEK değerlendirme ölçütlerinin sağlandığının kanıtı olarak kurum tarafından hazırlanan belge ve bilgileri incelemek, fiziksel olanakları yerinde görmek.
- (c) Değerlendirme takımı tarafından rapor hazırlanması: Değerlendirme takımı kurum ziyaretini izleyen otuz (30) gün içinde, özdeğerlendirme raporunun içeriği, kurumdan talep edilen bilgi ve belgeler ve kurum ziyareti sırasında yapılan görüşmeler, görülen mekanlar, incelenen belgeler, edinilen bilgiler ile ZAK’a teslim eder.

MADDE 9 Değerlendirme Sürecinin Ayrıntıları

Bir programın ilk akreditasyonuna karar vermek veya akredite olmuş bir programın genel veya ara

akreditasyon değerlendirmesini yapabilmek için ayrıntılı bir incelemeye gerek vardır. Bu tür bir inceleme, ZAK tarafından hazırlanan “ZİDEK Değerlendirme Kılavuzu”nda verilen esaslara göre değerlendirme takımları tarafından yürütülür. Değerlendirme sürecinin bazı önemli ayrıntıları aşağıda verilmiştir.

- (a) Akreditasyonun yenilenmesi için, her programın beş (5) yıllık zaman aralıklarında ayrıntılı değerlendirmesi yapılmalıdır. “Genel Değerlendirme” olarak adlandırılan bu tür ayrıntılı değerlendirmeler, bir kurumun akredite olmuş tüm programları için ZİDEK tarafından olabildiğince eş zamanlı yürütülür. Bu eş zamanlama, herhangi bir programın altı (6) yıldan uzun bir süre değerlendirilmemesine yol açmayacak şekilde düzenlenir. Akreditasyon süresi aynı kurumda daha yakın bir zamanda genel değerlendirmesi yapılacak başka programlarla eş zamanlama sağlamak amacıyla beş (5) yıldan daha kısa tutulabilir. Bu tür süre değişiklikleri ilgili kurumun onayı alınarak yapılır.
- (b) Eğer bir programa akreditasyon verilmezse veya verilmiş olan akreditasyon yapılan bir değerlendirme sonucunda kaldırılırsa, kurum bu karara itiraz edebilir ve ayrıntıları Madde 13’te verilen şekliyle hemen yeniden değerlendirme isteyebilir. Bu tür bir yeniden değerlendirme isteği ZİDEK Yönetim Kurulu tarafından yerinde görülürse, ZAK tarafından yapılacak yeniden değerlendirme bir genel değerlendirme şeklinde yapılır.
- (c) Bir önceki değerlendirmede bazı zayıflıklar veya eksiklikler saptanması, dönemsel genel değerlendirmeyi beklemeden bir ara değerlendirme yapılmasını gerektirir. Ara değerlendirmeler, yalnızca bir önceki genel değerlendirmede belirtilmiş gözlemler, kaygılar, zayıflıklar, eksiklikler ile kurumun bu gözlem ve yetersizlikleri giderme doğrultusunda aldığı önlemler ve gerçekleştirdikleri iyileştirmeler üzerinde odaklanır. Bir ara değerlendirme, bir önceki değerlendirmede belirtilmiş yetersizliklerin türüne bağlı olarak odaklanmış bir kurum ziyaretini de içerebilir. Ara değerlendirmede kurum tarafından sağlanan bilgiler, belgelerde ve/veya ziyaret sırasında edinilen bilgiler, belgelerde, yapılan görüşmelerde ve mekan ziyaretleri sırasında, değerlendirme ölçütleriyle ilgili bir önceki değerlendirmede belirtilmemiş yeni yetersizlikler ve gözlemler belirlenirse, bu yeni yetersizlikler ve gözlemler değerlendirme raporunda ayrı bir bölüm altında yer alır ve bir önceki değerlendirmeden sonra oluştuğu saptananlar Madde 14 kapsamında düşünülerek, programa verilecek akreditasyon kararında dikkate alınır, diğerleri ise akreditasyon kararını etkilemez.
- (d) Ara ziyaret gerektirmeyen, yani yalnızca ara rapora dayalı değerlendirmelerde, aynı dönemde kurumun ziyaret gerektiren başka programları değerlendirilmeyecekse, bu ara rapor genellikle ZAK üyelerinden birisi tarafından değerlendirilir. ZAK üyesi bir değerlendirici, gerekiyorsa ilgili program değerlendiricilerinden yardım isteyebilir.
- (e) Değerlendirme takımının kurumu ziyaret tarihi, takım üyelerine ve kuruma uygun olacak şekilde takım başkanı ve kurumun yetkili yöneticisi (genellikle dekan veya ilgili dekan yardımcısı) tarafından ortaklaşa kararlaştırılır.
- (f) Ziyaret takımının ziyaret sırasındaki inceleme ve değerlendirme etkinlikleri, ziyaret takımının ek bilgi, ek belge, görüşme ve inceleme isteklerini de karşılayacak şekilde ziyaret öncesinde takım başkanı ve ziyaret edilen kurumun yetkili yöneticisi eşgüdümünde tüm ayrıntıları ile ortaklaşa planlanır. Program değerlendiricilerinin ziyaret planına yönelik isteklerinin ayrıntıları ilgili programın yöneticisi (genellikle bölüm başkanı veya ilgili bölüm başkan yardımcısı) ile değerlendirici arasında ortaklaşa planlanır, dekan ve takım başkanı bu konuda bilgilendirilir.
- (g) Gözlemciler, değerlendirme takımlarına ancak takım başkanı ve kurumun izni ile katılabilir.
- (h) Yönetim, öğrenci hizmetleri, kütüphane, bilgisayar ve enformatik alt yapısı, diğer bölüm ve fakülteler gibi akademik birimlerin desteği, vb. genel kurumsal işlemlere ilişkin konular, yalnızca değerlendirilen programlara verilen hizmetler açısından değerlendirmeye alınacaktır.
- (i) Ziyaret takımı kurum ziyareti hakkında hazırlayacağı raporu 30 gün içinde ZAK’a sunar. ZAK raporda belirtilen yetersizlikleri ilgili kuruma bir yazı ile bildirir ve tamamlaması için 30 gün süre verir.

- (1) Kuruma verilen bildirim genellikle aşağıdaki türden ifadeleri içerir:
- i) Gerçeklerin bildirim – örnek: Bu programda, birincil görevi bu program olan beş tam zamanlı öğretim üyesi vardır.
 - ii) Güçlü yanların bildirim – örnek: Programın yürütüldüğü bölümdeki öğretim üyesi kadrosunun altyapısı ve uzmanlık dağılımı programın tüm alanlarını dengeli ve nitelikli bir şekilde fazlasıyla kapsamaktadır.
 - iii) Kaygı bildirim – Kaygı, bir ölçütün halen sağlandığını, ancak bu durumun yakın bir gelecekte değişme potansiyelinin olduğunu ve bu ölçütün ileride sağlanamayabileceğini gösterir. Dolayısıyla, ölçütün sağlanmasının devamını garanti etmek için kurum tarafından olumlu bir girişim yapılmasında yarar vardır.
 - iv) Zayıflık bildirim – Zayıflık, bir ölçütün kısmen sağlandığını, ancak bu durumun zorlukla elde edildiğini ve bir sonraki genel değerlendirmeye kadar programın niteliğinde bir bozulma olmayacağı garantisini bulunmadığını gösterir. Dolayısıyla, ölçütün daha kuvvetli bir şekilde sağlanması için kurum tarafından düzeltici önlemler alınması gereklidir.
 - v) Eksiklik bildirim – Eksiklik, bir ölçütün sağlanmadığının bildirimidir. Dolayısıyla, program ölçütü uyum içinde değildir. Bu ölçütün sağlanması için kurum tarafından acil önlemler alınması gereklidir.
 - vi) Gözlem bildirim – Gözlem, değerlendirmede kullanılan ölçütler ile doğrudan ilgili olan veya olmayabilen bir izlenim, yorum veya öneridir ve kurumun programlarını daha da geliştirmek için gösterdiği sürekli çabalara yardımcı olmak üzere belirtilir.

MADDE 10 Akreditasyon Kararları

- (a) Kendisine sunulan raporlar doğrultusunda ZAK Akreditasyon ile ilgili kararını ZİDEK'e bildirir. Akreditasyon nihai kararının verilen raporlar doğrultusunda ZİDEK Yönetim Kurulu verir.
- (b) Bir programın ZİDEK ölçütlerinde belirtilen asgari koşulların tümünü sağladığı sonucuna varılırsa, beş (5) yıllık akreditasyon verilir. Bu tür bir akreditasyon, programla ilgili hiç bir ölçütte "eksiklik" ve/veya "zayıflık" değerlendirmesi yapılmadığı anlamına gelir; ancak, programla ilgili bazı ölçütlerde "kaygı" ve/veya "gözlem" bildirim yapılmış olabilir.
- (c) Bir programın ilk kez genel değerlendirmesinde, bir veya daha fazla ölçütün hiç sağlanmaması nedeniyle "eksiklik" değerlendirmesi yapılmışsa, bu programa akreditasyon verilmez. Bu karar itiraza açıktır.
- (d) Akreditasyonu olan bir programın genel değerlendirmesinde bir veya daha fazla ölçütte "eksiklik" değerlendirmesi yapılmışsa bu sonuca varılan tarihten itibaren bir (1) yıl içinde bu ölçütlere odaklanmış bir "kanıt göster" ara değerlendirmesi gerekir. Eğer bu odaklanmış "kanıt göster" ara değerlendirmesi sonucunda ilgili ölçütlerdeki "eksiklik"lerin hala sürmekte olduğu saptanırsa, programın akreditasyonu uzatılmaz. Programların akreditasyonları, "kanıt göster" ara değerlendirmesi sonucunda akreditasyonun uzatılmaması kararı alınmasına kadar devam eder. "Eksiklik"lerin giderildiği saptanan programların akreditasyon süreleri en fazla dört (4) yıl süre ile bir sonraki genel değerlendirme tarihine kadar uzatılır.
- (e) ZİDEK gerekli gördüğü durumlarda gerekçesini göstermek kaydıyla akredite olan kurumun akreditasyonunu iptal eder.
 - (h) ZAK aşağıdaki kararları alabilir.
 - (1) SGD (Sonraki Genel Değerlendirme) – Bu karar programın uygulanan ölçütlere tam uyduğunu gösterir. Bu karar yalnızca bir genel değerlendirmeden sonra alınabilir ve süresi genellikle beş (5) yıldır.
 - (2) AR (Ara Rapor) – Bu karar, programın niteliğinin bir sonraki genel değerlendirmeye kadar bozulmamasını garanti etmek için "zayıflık" bildirim yapılan ölçütlerin daha kuvvetli

sağlanması gerektiğini gösterir. Zayıflığın niteliği, kurum tarafından alınacak düzeltici önlemlerin bir sonraki değerlendirmesi için kurum ziyaretini gerektirmemektedir. Ancak, kurumun, aldığı düzeltici önlemlere odaklanmış bir ara rapor vermesi gerekmektedir. Bu karar ancak bir genel değerlendirmede verilebilir ve süresi genellikle iki (2) yıldır.

- (3) AZ (Ara Ziyaret) – Bu karar programın niteliğinin bir sonraki genel değerlendirmeye kadar bozulmamasını garanti etmek için “zayıflık” bildirim yapılan ölçütlerin daha kuvvetli sağlanması gerektiğini gösterir. Zayıflığın niteliği, kurum tarafından alınacak düzeltici önlemlerin bir sonraki değerlendirmesi için kurum ziyaretini gerektirmektedir. Ziyaret öncesinde, kurumun, aldığı düzeltici önlemlere odaklanmış bir ara rapor vermesi de gerekmektedir. Bu karar ancak bir genel değerlendirmede verilebilir ve süresi genellikle iki (2) yıldır.
- (4) RU (Raporla Uzatma) – Bu karar bir önceki AR kararında belirtilen zayıflıkları gidermek üzere kurum tarafından yeterli önlemlerin alındığını gösterir. Bu karar yalnızca AR değerlendirmesinde alınabilir. Bu karar akreditasyonu bir sonraki genel değerlendirmeye kadar uzatır ve dolayısı ile süresi genellikle üç (3) yıldır.
- (5) ZU (Ziyaretle Uzatma) – Bu karar bir önceki AZ kararında belirtilen zayıflıkları gidermek üzere kurum tarafından yeterli önlemlerin alındığını gösterir. Bu karar yalnızca AZ değerlendirmesinde alınabilir. Bu karar akreditasyonu bir sonraki genel değerlendirmeye kadar uzatır ve dolayısı ile süresi genellikle üç (3) yıldır.
- (6) RKG (Raporla Kanıt Göster) – Bu karar akreditasyonu olan bir programın genel değerlendirmesinde eksiklikler saptandığını veya bir programın ara değerlendirmesinde bir önceki değerlendirmede saptanan zayıflıkların hala sürmekte olduğunu gösterir. Eksikliklerin veya sürmekte olan zayıflıkların niteliği, bunları gidermek üzere kurum tarafından alınan önlemlerin değerlendirilmesi için bir kurum ziyaretini gerektirmemektedir. Ancak, kurumun, aldığı düzeltici önlemlere odaklanmış bir ara rapor vermesi gerekmektedir. Bu karar bir genel değerlendirmede veya AR veya AZ değerlendirmesinde alınabilir ve süresi genellikle bir (1) yıldır.
- (7) ZKG (Ziyaretle Kanıt Göster) – Bu karar akreditasyonu olan bir programın genel değerlendirmesinde eksiklikler saptandığını veya bir programın ara değerlendirmesinde bir önceki değerlendirmede saptanan zayıflıkların hala sürmekte olduğunu gösterir. Eksikliklerin veya sürmekte olan zayıflıkların niteliği, bunları gidermek üzere kurum tarafından alınan önlemlerin değerlendirilmesi için bir kurum ziyaretini gerektirmektedir. Ziyaret öncesinde, kurumun, aldığı düzeltici önlemlere odaklanmış bir ara rapor vermesi de gerekmektedir. Bu karar bir genel değerlendirmede veya AR veya AZ değerlendirmesinde alınabilir ve süresi genellikle bir (1) yıldır.
- (8) KU (Kanıt Gösterle Uzatma) – Bu karar bir önceki RKG veya ZKG kararında belirtilen yetersizlikleri gidermek üzere kurum tarafından yeterli önlemlerin alındığını gösterir. Bu karar yalnızca RKG veya ZKG değerlendirmesinden sonra alınabilir. Bu karar akreditasyonu bir sonraki genel değerlendirmeye kadar uzatır ve dolayısı ile süresi iki (2) yıl ile dört (4) yıl arasındadır.
- (9) AV (Akreditasyon Vermeme) – Bu karar, akreditasyonu bulunmayan yeni bir programın değerlendirilmesinden sonra veya bir programın RKG veya ZKG değerlendirmesinden sonra alınabilir. Bu karar, ilk kez değerlendirilen bir programın genel değerlendirmesinde ölçütleri sağlamayan eksiklikleri olduğunu gösterir. RKG veya ZKG değerlendirmesinden sonra verilmesi durumunda, bu karar, akreditasyonu olan bir programın genel değerlendirmesinde saptanan eksikliklerinin veya ara değerlendirmesinde sürmekte olduğu saptanan zayıflıklarının RKG veya ZKG süresinden sonra da hala devam etmekte olduğunu gösterir.
- (10) S (Sonlandırma) – Bu karar genellikle bir kurumun kapatılma kararı alınan bir programının akreditasyonunun sonra erdiği tarihten itibaren uzatılması istemine yanıt olarak alınır. Bu kararın amacı, kapatılacak programda halen okumakta olan öğrencileri kapsamaktır. Bu

kararın süresi genellikle bir (1) yıldır. Kurum tarafından verilen yıllık raporlara dayalı olarak toplam üç (3) yılı aşmayacak şekilde akreditasyon uzatması verilebilir. Bu karar RKG veya ZKG değerlendirmesinden sonra verilemez.

- (i) Bir “kanıt göster”e dayalı “akreditasyon vermeme” kararı, ZAK’ın (itiraz durumlarında ZİDEK Yönetim Kurulunun) “akreditasyon vermeme” kararını izleyen akademik yıl başlangıcında yürürlüğe girer. ZAK tarafından bir programa daha önce verilmiş olan akreditasyon kaldırılırsa ve bu karara kurum tarafından itiraz edilmezse veya itiraz edilme durumunda karar ZİDEK Yönetim Kurulu tarafından bozulmazsa, bu program ZİDEK’in akredite edilmiş programlar listesinden çıkarılır.
- (j) Bazen, kurumlar bir programı kapatabilirler. Aşağıdaki işlemlerin yapılması koşulu ile, ZİDEK kurumlar ile ortak çalışarak böyle bir programın akreditasyonunun kapatılma tarihine kadar geçerli olmasını sağlar:
- (1) Verilmiş olan bir akreditasyon süresi içinde kurumu tarafından kapatılacak bir programın akreditasyonu, kurum tarafından verilecek bir raporun ZAK tarafından kabul edilmesi koşulu ile kapatılma kararının bildiriminden kapatılma tarihine kadar geçerli sayılır.
 - (2) Mevcut akreditasyon süresinin bitimini üç (3) yıldan fazla geçmeyen bir tarihte kapatılacak bir programın akreditasyonu, kurum tarafından verilecek bir rapora dayanarak, ZAK tarafından verilecek “Sonlandırma” kararı ile kapatılma tarihine kadar bir (1), iki (2) veya en fazla üç (3) yıl uzatılabilir. Gerekli durumlarda ZAK bu kararı alabilmek için genellikle bir (1) gün süren ve yalnızca bir takım başkanınca yapılacak kısa bir kurum ziyareti talep edebilir.
 - (3) ZİDEK, akreditasyon verilmiş programlar listesinde, kapatılacak programlardan “Sonlandırma” kararı alınanlar için kapatılma tarihine ilişkin bir not koyar.
- (k) ZİDEK, ZAK tarafından uygun görülen programları akredite eder, akreditasyon kararlarını ve raporlarını ilgili kuruma bildirir, akreditasyon verilmiş programların listesini yıllık olarak hazırlar ve arşivler.
- (l) ZİDEK tarafından değerlendirilen programlar için hazırlanan değerlendirme raporları yasal bir zorunluluk hariç, ilgili kurum dışında kimse ile paylaşılmaz.

MADDE 11 Akreditasyon Kararlarının Topluma Duyurulması

- (a) ZİDEK tarafından akreditasyon verilmiş programlar listesinin güncel sürümü ZİDEK web sayfasında yayınlanır. Bu listede akreditasyon alan programların adları ve verilen akreditasyonun süresi belirtilir. ZİDEK web sayfasında yayınlanacak akreditasyon verilmiş programların listesi için kullanılacak format ve açıklanacak bilgilerin ayrıntıları Yönetim Kurulu kararı ile belirlenir.
- (b) (1) Akreditasyon sürelerinin dolacağı tarihten bir yıl önceki Ocak ayının sonuna kadar ZİDEK’e başvurmayan programlar,
- (2) başvurusunu Madde 5.1(d), (f), (h) veya 5.2 uyarınca geri çekmiş sayılan programlar ve ZİDEK tarafından daha önce verilmiş olan akreditasyon süreleri sonunda akredite edilmiş programlar listesinden çıkarılır.

MADDE 12 İtirazlar

- (a) İtirazlar, yeniden değerlendirme istemleri ve yeniden ziyaret istemleri yalnızca “akreditasyon vermeme” kararlarına karşı yapılabilir. Buna ek olarak, bu tür itiraz veya istemler yalnızca ZİDEK’in bazı bilgi hataları veya ZİDEK’in yayınlanmış ölçütleri, yönetmelikleri ve yönergelerine aykırı değerlendirmeler sonucu oluşan bir “akreditasyon vermeme” kararının uygun olmadığı görüşüne dayandırılabilir. İtiraz veya yeniden değerlendirme istemlerinde, yalnızca ZİDEK’in karar aldığı sırada ZİDEK tarafından bilinen koşullar göz önüne alınacaktır. Yeniden ziyaret istemi durumunda, istemden önce yapılmış ve kurumca belgelenmiş önemli

geliştirmeler ve düzeltmeler de göz önüne alınacaktır.

- (b) Kurumlar hemen itiraz etmek yerine, önce ZAK tarafından yeniden değerlendirme veya yeniden ziyaret isteyebilirler. Eğer bu tür bir istem ZAK tarafından reddedilirse, kurum ilk baştaki “akreditasyon vermeme” kararına itiraz edebilir. Yeniden değerlendirme veya yeniden ziyaret istemleri, “akreditasyon vermeme” kararının kurumlara tebliğini izleyen en fazla otuz (30) gün içinde ZİDEK’e yazılı olarak yapılmalıdır.
- (c) İtirazlar “akreditasyon vermeme” kararının veya yapılmış olan yeniden değerlendirme veya yeniden ziyaret isteminin reddinin kurumlara tebliğini izleyen otuz (30) gün içinde ZİDEK’e yazılı olarak yapılmalıdır.
- (d) Kurumlar kendileri için en uygun olabilecek hareket tarzını belirlemek amacıyla ZİDEK Yönetim Kurulu Başkanlığına her zaman danışabilirler.
- (e) Yeniden Ziyaret
 - (1) “Akreditasyon vermeme” kararı alınmış bir programda, bir sonraki değerlendirme dönemi başlamadan önce önemli ve belgelenmiş geliştirmeler yapılırsa, bu program yeniden ziyaret adayı olabilir. Bu gibi durumlarda, kurum “akreditasyon vermeme” kararının kendisine tebliğini izleyen otuz (30) gün içinde ZİDEK’e yazılı olarak yeniden ziyaret istemi başvurusu yapmalıdır. Bu istemle birlikte, ZİDEK’in kuruma yaptığı bildirimde belirtilmiş eksikliklerin giderilmesi için alınmış önlemleri açıklayan bir rapor da verilmelidir. Bu rapor, önemli gelişmelerin ve düzeltici önlemlerin belgelerini içermeli ve yeniden ziyaret istemini desteklemelidir. Ancak, kurumlar, düzeltici önlemlerin etkinliğinin yeterli düzeyde olmamasının ziyaretin de üretken olmamasına yol açabileceği konusunda uyarılır.
 - (2) ZAK, kurumun yeniden ziyaret isteminin ZİDEK’e ulaşmasını izleyen otuz (30) gün içinde bu istemi karara bağlar. Bu karar, yalnızca “akreditasyon vermeme” kararına yol açan eksiklikler ile ilgili olarak kurum tarafından verilen rapora ve destekleyici belgelere dayanılarak verilir.
 - (3) ZAK yeniden ziyarete gerek olmadığı sonucuna varırsa, ZAK’ın istem gerekçelerini uygun görmeme nedenleri ve kurumun “akreditasyon vermeme” kararına itiraz hakkı bulunduğu ilgili kuruma bildirilir.
 - (4) ZAK yeniden ziyaret kararı alırsa, kurumun “akreditasyon vermeme” kararına veya yeniden ziyaret sonunda verilebilecek “akreditasyon vermeme” kararına itiraz haklarından vazgeçtiği kabul edilir.
- (f) Yeniden Değerlendirme
 - (1) “Akreditasyon vermeme” kararı alınmış bir programın sahibi kurum, ZAK’ın önemli ve belgelenmiş bazı hatalı bilgileri kullanarak hatalı bir “akreditasyon vermeme” kararına vardığını ortaya koyarsa, yeniden değerlendirme adayı olabilir. Bu gibi durumlarda, kurum “akreditasyon vermeme” kararının kendisine tebliğini izleyen otuz (30) gün içinde ZİDEK’e yazılı olarak yeniden değerlendirme istemi başvurusu yapmalıdır. Bu istemle birlikte, önemli ve belgelenmiş bilgi hatalarını ve bunların hatalı “akreditasyon vermeme” kararına olan etkilerini açıklayan bir rapor ve bu savı destekleyici belgeler de verilmelidir.
 - (2) ZAK kurumların isteminin ZİDEK’e ulaşmasını izleyen otuz (30) gün içinde “akreditasyon vermeme” kararını yeniden değerlendirir. Bu değerlendirme, yalnızca “akreditasyon vermeme” kararına yol açan eksiklikler ile ilgili olarak kurum tarafından verilen rapora ve destekleyici belgelere dayanılarak yapılır.
 - (3) ZAK’ın hatalı karar vermesine yol açan yanlışlar konusunda kurumun haklı olduğu kabul edilirse, ZAK “akreditasyon vermeme” kararını değiştirerek, alınabilecek akreditasyon kararları içinde en uygun olanını verebilir.
 - (4) ZAK, yeniden değerlendirme yapılmasına gerek olmadığı sonucuna varırsa, red nedenlerini ve kurumun “akreditasyon vermeme” kararına itiraz etme hakkı olduğunu

açıklayan bir yazı ile yeniden değerlendirme istemini reddeder. Yeniden değerlendirmenin reddine itiraz edilemez.

(g) İtiraz

- (1) Yalnızca “akreditasyon vermeme” kararına itiraz edilebilir. İtirazlar, “akreditasyon vermeme” kararının kurumlara tebliğini izleyen otuz (30) gün içinde başvuran kurumun yetkili amiri tarafından ZİDEK’e yazılı olarak yapılmalıdır. İtiraz başvurusunda, ZAK’ın aldığı “akreditasyon vermeme” kararının uygun bulunmama nedenleri gerekçeleriyle açıklanmalıdır.
- (2) İtiraz kararının ZİDEK’e ulaşmasından sonra, ZİDEK Yönetim Kurulu itiraz eden kurum üyesi olmayanlar arasından en az üç kişilik bir itiraz komitesi belirler.
- (3) ZAK’ın “akreditasyon vermeme” kararını aldığı toplantısından sonra yapılan program düzenlemeleri itiraz komitesince göz önüne alınmaz.
- (4) İtiraz komitesi toplantısında alınacak tavsiye kararında, yalnızca kurum ve ZAK tarafından verilmiş yazılı belgeler göz önüne alınacaktır. Kurum veya ZAK temsilcileri bu toplantıya katılamaz. İtiraz komitesinin kararı ZİDEK Yönetim Kurulu üyelerine Komite Başkanı tarafından yazılı bir rapor ile iletilir. ZİDEK Yönetim Kurulu tarafından alınan karar kesindir.

MADDE 13 Değerlendirme Dönemi İçindeki Değişiklikler

- (a) ZİDEK tarafından akredite edilmiş bir programda gerçekleşen ve programın akreditasyon statüsünü etkileyebilecek alanlardaki değişikliklerin ZİDEK’e bildirilmesi kurumun yönetim yetkilisinin sorumluluğudur. Bunlardan önemli olanlar aşağıda verilmiştir.
 - (1) Program Adı
 - (2) Öğretim Kadrosu
 - (3) Eğitim Amaçları
 - (4) Eğitim Programı İçeriği
 - (5) Öğrenci Kontenjanı
 - (6) Kurum Altyapısı
- (b) Akredite edilmiş bir programda gerçekleşen ve programın akreditasyon statüsünü etkileyebilecek önemli değişikliklerin olması durumunda değerlendirme süreci başlatılır.
- (c) ZAK, kurum tarafından verilen bilgileri değerlendirerek, halen geçerli olan akreditasyon kararında değişiklik gerekip gerekmediğine karar verir.
- (d) Gerekli görüldüğünde yeniden ziyaret yapılmasının kurum tarafından reddedilmesi, programın akreditasyonunun iptal nedenidir.
- (e). Eğer akredite edilmiş bir program kapatılırsa, bu programın ZİDEK akreditasyonu kendiliğinden sona ermiş olur.

MADDE 14 Yönergede Değişiklik

Bu yönerge üzerindeki değişiklik önerileri Yönetim Kuruluna ZAK tarafından veya ZİDEK Yönetim Kurulu tarafından görevlendirilecek bir komite tarafından sunulabilir. Hazırlanan öneriler, Yönetim Kurulunun ilk toplantısının gündemine alınır ve karara bağlanır.

MADDE 15 Yürürlük

Bu yönerge Genel Kurul tarafından onaylandığı tarihten itibaren yürürlüğe girer.